

לעלו נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
תנצבה

סקלה וטריא

סכום על דף היומי

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
(משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

הידושין בח

אשכחן סוטה דאיסורא, ממונא מנלן ?
תנא דבי רבי ישמעאל ק"ו:

ומה סוטה שלא ניתנה להתבע להישבע בעד אחד, שצריך שני עדים, מגלגלין, ממון
שניתן להתבע בעד אחד, שאם אדם כפר בממון חבירו ובא אחר להעיד שחייב, אינו דין
שמגלגלין ?

גלגול שבועה על הספק

למדנו עד עתה ששייך לגלגול שבועה על טענת ברי, כגון על קרקעות שאינן נשבעים
עליהם ומגלגלים עליהם שבועה, או בסוטה שהשבועה והגלגול כולו בספק. כעת
הגמרא שואלת היכן המקור לשבועת ספק בממונות, וכגון שני שותפים שחלקו שאינו
שנשבע, כיוון שמורה היתר, אך אם היה חייב שבועה ממקום אחר מגלגלים עליו.

אשכחן בודאי ספק מנלן ק"י?

תניא רשב"י אומר נאמרה שבועה בחוץ, ונאמרה שבועה בפנים, שמשביעין
אותה בעזרה: מה שבועה האמורה בפנים, עשה בה ספק כודאי, אף שבועה
האמורה בחוץ עשה בה ספק כודאי.

עד היכן כוחה של גלגול שבועה לגלגל דבר שאין נשבעין עליו?

אמר רב יהודה אמר רב דא"ל 'הישבע לי שאין עבדי אתה'.

(קושיא) ההוא שמותי משמתין ליה דתניא:

הקורא לחבירו 'עבד' כנעני יהא בנידוי ק"י. כפי שמזלזל בישראל כך מזלזלים בו.

ממזר סופג את הארבעים מכת מרדות שהוא קל יותר מנידוי.

רשע יורד עמו לחייו כלומר אין ב"ד נזקקים לו, אבל האדם שנאמר עליו יכול לשנאתו, ואף
למעט פרנסתו ולירד לאומנותו.

(תירוץ) אלא אמר רבא 'הישבע לי שלא נמכרת לי בעבד עברי'.

(קושיא) האי טענתא מעלייתא היא, שאם היה מודה במקצת או עד אחד היה חייב
שבועה, ממונא אית ליה גביה ומאי רבותא משאר שבועה?!

רבא לטעמיה דאמר רבא עבד עברי גופו קניי.

(קושיא) אי הכי היינו קרקע?

מהו דתימא קרקע הוא דעבדי אינשי דמזבני בצינעא אם איתא דזבין לית ליה
קלא האי אם איתא דזבין קלא אית ליה קמ"ל.

מתניתין

סוגיא זו עוסקת בקנין חליפין, ונבאר משנה זו לפי הס"ד של הגמרא ש'הנעשה דמים'
מתייחס על המטבע, ולבסוף הגמרא תבאר שמתייחס על מטלטלים חוץ ממטבע.

י"הכל הנעשה דמים באחר, כלומר שדרכו ליתן מטבע עבור קניית איזה חפץ, כיון שזכה
זה המוכר ומשך המטבע נתחייב זה הלוקח בכל אונס שיקרה בחליפין דהיינו בחפץ שקנה,
מתחייב הלוקח לשלם דמי המקח, שכשנאנס בפרשנותו נאנס.

כיצד החליף שור בפרה או חמור בשור, כיון שזכה זה בעל הפרה בשור, דהיינו שמשך
את השור, והפרה עוברת לרשות הלוקח בכל מקום שנמצאת, נתחייב זה בחליפין:

גמרא

חליפין מאי ניהו? מטבע שהוא הניתן דמים באחר בכל מקום, ואשמועינן שאפילו מדין קנין
כסף אינן קונים עד שלא משך, מ"מ בתורת חליפין קונים.

ק"י תוספות ד"ה ספק מנלן. פ"י בקונטר' טענת שמא כגון שבועת השותפין והאריסין שחלקו
דתן בפרק הנשבעין (שבועות דף מה. ושם) חלקו האריסין והשותפין אינו יכול להשביעו וקתני
נתחייב לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל אלמא ספק נמי מגלגלין וא"ת מאי בעי
לן מנ"ל נילף ק"ו מסוטה שהיא ספק ומגלגלין עליה אע"ג דלא ניתנה ליתבע בעד אחד א"כ
ילפינן ספק מספק וי"ל דלא דמי דהתם כל שבועות שלה ספק ולכך מגלגלין עליה ספק אבל
ממון דעיקר שבועה ידידה אינו בטענת ספק אימא דלא מגלגלין עליה ספק
ק"י תוספות ד"ה הקורא לחבירו עבד יהא בנידוי. נכא מדרקדק ר"ת דכל היכא דאמר כה"ג כי
היה דנדרים (דף ז'): בשומע אזכרה מפי חבירו היה חייב לנדונו ואם לא נידהו הוא עצמו יהא
בנידוי לא שיהא ממילא אלא ב"ד היו חייבין לנדונו כדאמר הכא שמותי משמתין ליה והיינו
מדה כנגד מדה כלומר הוא קרא לחבירו עבד דהוא אחר כך מקללין אותו בארור דהיינו נידוי
וכן הקורא לחבירו ממזר הוא אומר שחבירו עבר בלאו לפיכך סופג את הארבעים כדין עובר
בלאו:

ק"י תוספות ד"ה כל הנעשה דמים באחר. פ"י בקונטרס כל שדרכו לתת בדמים כשקונין חפץ
דהיינו מטבע וקס"ד דמטבע נעשה חליפין אתא לאשמועינן דמיירי שנתן בתורת חליפין ולא
בתורת דמים אלא כעין שקונין בסודר דכתיב (רות ד) שלף איש נעלו כיון שזכה זה נתחייב זה
בחליפין. רב ולי פליגי פרק הזהב (ב"מ דף מז.) אי חליפין בכליו של קונה או בכליו של מקנה
ניתן לקבל את סכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

(קושיא) שמע מינה מטבע נעשה חליפין? והרי קי"ל שאינו נעשה חליפין.

[עד כאן דף כח עמוד א]

יתבאר בסוגין שני אופנים כיצד לבאר משנתנו: למ"ד שפירות נעשים חליפין (רב
יהודה), ולמ"ד הסובר שפירות לא נעשים חליפין, ויתבאר לקמן שמדובר בקנין מעות
במקרה מסוים, שקונה בלי משיכת החפץ (למ"ד שמעות קונות דבר תורה).

א. אמר רב יהודה הכי קאמר כל הנישום דמים באחר כלומר כל דבר שכאשר

הקונה נותן למוכר בתורת דמים ואין לו ערך ידוע, צריך לשומו, והיינו כל החפצים
חוץ ממטבע, כיון שזכה זה המוכר נתחייב בחליפין.

דיקא נמי דקתני כיצד החליף שור בפרה או חמור בשור ש"מ ר"ל שאם בא ללמוד
חליפין במטבע, היה לתנא להביא דוגמא בהחליף מעות בפרה.

ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דמטבע נעשה חליפין מאי כיצד?

לרב ששת דאמר פירות עבדי חליפין.

ה"ק פירות נמי עבדי חליפין כיצד? החליף בשר שור בפרה או בשר חמור בשור
כיון שזכה זה נתחייב בחליפין.

(קושיא) לר"נ דאמר פירות לא עבדי חליפין? השאלה כאן היא בין לפי הס"ד ובין לפי
המסקנא, שאכן בהמה נחשבת כפירות.

הוא מבאר שמדובר כשמכר לו שור במחיר מנה, והלוקח משך אותו ונתחייב מנה
בתשלומיו. ולאחר מכן הציע המוכר ללוקח שבמקום לשלם לו דמים, יתן לו פרתו
בתמורה.

ב. רב נחמן: ה"ק יש דמים שהן שהמטבע לפעמים הרי קונה כחליפין: מדובר

שמכר שור במנה, והלוקח נתחייב במנה, ולאחר מכן ראה המוכר שיש ללוקח פרה

שווה מנה והציע לו שימכר לו פרתו בדמי מכירת השור, הרי הוא קונה אותה בקנין

כסף בלא שימשוך פרה.

להלן המשך המשנה: כיצד החליף דמי שור בפרה או דמי חמור בשור.

מ"ט מועיל קנין זה, הרי מעות אינן קונות עד שימשוך החפץ?

סבר לה תנא דתנתינן כר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות. ומה טעם אמר
משיכה קונה? ק"יגזירה שמא יאמר לו נשרפו חטיף בעלייה. מילתא דשכיח גזרו
בה רבנן, מילתא דלא שכיח, שהיה חייב לו דמים קודם לכן, לא גזרו בה רבנן.

ולר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה סבר לה כרב ששת דאמר פירות עבדי
חליפין.

דבר סובר בכליו של קונה ולוי סובר בכליו של מקנה לרב ניחא שפיר אי גרסינן כיון שזכה זה
נתחייב זה הקונה והכי נפרש כיון שזכה זה דהיינו המקנה שזכה במטבע של קונה נתחייב זה
הקונה באונס חליפין שהם ברשות המקנה בכל מקום שהם ואם נאבדו יאבדו לו ואי ל"ג זה
[דהיינו נתחייב בלי מילת 'זה'] פ"י הכי כיון שזכה זה קנה בחליפין כלומר כיון שזכה המקנה
במטבע או בסודר של קונה נתחייב המקנה להשיב לקונה חליפיו ולא מצי הדבר ביה ולולי דאמר
בכליו של מקנה כלומר שיתן המקנה פרוטה לקונה אי גרס נתחייב זה צריך לומר כיון שזכה
זה הקונה נתחייב זה דהיינו המקנה להשיב לו חליפין שאינו יכול לחזור בו ואי לא גרסינן 'זה'
הכי נפרש כיון שזכה זה דהיינו הקונה נתחייב הוא עצמו באונס חליפין כדפרישית:

ק"י תוספות ד"ה שמא יאמר לו נשרפו חטיף בעלייה. ואם תאמר אמאי עקרו קניית מעות שהם
מדאורייתא לגמרי ותקנו שתהא משיכה קונה ולא מעות הוה להו לתקונין שיקנו המעות עם
המשיכה דהשתא לא מיעקרא קנייה דאורייתא לגמרי וליכא נמי למיחש שמא יאמר המוכר
נשרפו חטיף כיון דמצי למיהדר ביה כל כמה דלא משך וי"ל דשמא לפעמים היה הלוקח מושך
החטיף ואי לא קנה במשיכה לחודה יאמר למוכר נשרפו חטיף בעלייה וא"ת השתא נמי כיון
דמעות אינן קונות לפעמים יתן הלוקח מעות למוכר קודם שימשוך החטיף ויאמר המוכר נשרפו
מעותיך בעלייה וי"ל דלא ליקא למיחש דלכל הפחות יהא המוכר כשומר חנם דמעות וכספים
אין להם שמירה אלא בקרקע והתם לא שייך למימר נשרפו מעותיך:

לעלוי נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
תנצב"ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
{משלי ח} אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

הידושין בח

מתניתין

רשות הגבוה בכסף, ורשות ההדיוט בחזקה היינו משיכה. אמירתו לגבוה
כמסירתו להדיוט.

גמרא

ת"ר כיצד **רשות הגבוה בכסף**:

גיזבר שנתן מעות בבהמה למקדש אפי' בהמה בסוף העולם קנה. ובהדיוט, לא
קנה עד שימשוך.

כיצד אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט:

האומר 'שור זה עולה', 'בית זה הקדש' אפי' בסוף העולם קנה. בהדיוט לא קנה
עד שימשוך השור ויחזיק בבית.

[עד כאן דף כח עמוד ב]